

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczi-utca 8II sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Előfizetési fölhívás

a „Székely Hirlap“

polit. és társadalmi lapra s a „jogász-egylet“ közlönyére.

Előfizetési ára:

Oktober—decemberi évnegyedre 2 frt.

A jogász-egylet tagjainak . . . 1 „

Rápolty Károly,
szerkesztő.

Az előfizetési pénzeket kérjük mielőbb beküldeni, hogy a lap küldésében évnegyed kezdetével tájékozva lehessünk s a kellemetlen reklamációkat megelőzhessük.

Wittich J. könyvkereskedése,
kiadó.

Germanizacio.

M.-Vásárhely, 1871. okt. 24.

(r.) Nincs már tán egyetlen magyar nyelven irt hirlap sem széles e hazában, mely egy hangot ne adott volna már amaz ijesztő rémkórusba, mely pár év óta zug fel Kárpátoktól Adriáig a hét vezér ivadékainak fülébe: „elnémetesedünk, — elkorcsosodunk!“

Valahányszor e vészhangok majd tompa, fájdalmas nyögéssel, majd villámcsikázó haragos dörgedelemmel, majd ismét felüvöltő gunyakazzal fülünket megütik: mindig szívünkhöz kapunk, melynek közepéig hat e szörnyű hangok öldöklő szurása...

Elnémetesedni, elkorcsosodni most, midőn a „legnagyobb magyar“ prófétai szelleme által megjósolt „ígéret földjét“ már szemünkkel látni engedi nemzetünknek annyi szenvedésünk által kiengesztelődött nemtője!... Midőn senki idegen járma alatt nem nyögünk, — midőn a világtörténet szelleme kezünkbe adta önsorsunk fonalát, a midőn Magyarország már „van“: oh, ez iszonyatos gondolat..

El vele!

Ha itt, a Székelyföld szívében, magunk körül pillantunk; ha kimegyünk az utcára, ha barátainkat, rokonainkat látogatjuk; ha társaságba, közhelyre, gyűlésterembe, közintézetbe vagy az Ur házába megyünk: mindenütt még oly tömör életerőben látjuk s érezzük pezsgeni fajunk létneveit, a tiszta magyar vért és magyar természetet, hogy igen könnyen és igen hamar eltaszithatjuk magunktól a gondolatot, melytől vérünk lázad, melyről mint képtelenségről, hallani sem akarunk.

Nem is tudunk mi itt még semmit azon aprólékos, de számos kórjelekről, melyek a fővárosban és más, élénkebb forgalmi vonalokon fekvő városokban, fajunk életfáján mint elődsi férgek, lassan pusztítanak. Nincsenek itt még német czégek és feliratok; a kereskedők és szolgál-

lattevők egyének magyarul beszélnek mindenha; a zsidó lakósságnak, (mely pedig roppant arányokban szaporodik), teljességgel nem amalgamizáló magyartalanságát pedig már régesrég megszoktuk és — ősi indolenciával — számba se vesszük. Tudós kozmopolitánk is kevés van, de ezek sem okozhatnak nagy kárt, miután nem igen van, ki megértse őket. Az idegen ajku iparosok vagy másféle foglalkozásuak, ha ide telepednek, csekély számarányuk miatt önkénytelenül felolvadnak a mi elemünkbe, vagy legalább érezhető csorbát nem idéznek elő azon. Végre születési aristokráciánk, ha nem is oly példányoszerű konservátora többé nemzeti jellegünknek, mint volt pl. csak az ötvenes években is, — általában véve még mindig elég magyaros és kíváncsi esetekben mindenkor készségesen adja meg fajunknak hagyományos levante-nimbuszát a világ előtt; valamint az áldozatokban sem fukarkodik a nemzetiség oltárán koronként kiegyenlíteni a folytonos cselekvés hiányából támadott honfiai számadást.

Mindent összevéve így, higgadtan s önámítás nélkül, mi itt a Székelyföldön és most mai nap még azon édes megnyugvásba élhetnénk, hogy nemzetiségünk sem germánizáció, sem más faj elkorcsosodás által — legalább itt — veszélyeztetve nincsen. Jól is esnék szívünknek, ha ily édes megnyugvásnak további gondolkodás nélkül átengedhetnők magunkat. De mi igen is jól tudjuk és érezzük, hogy a korszellemnek teremtető, eget földet megrázó robaja többé nem engedi csendes, boldogító álmokba szenderülni a nemzeteket és egyéneket, kiket szárnyának hatalmas csattogásai egyszer életre serkentettek.

A kedvező viszonyok, melyekben az imént nemzetiségünk megtartásának külső eszközeit szemléltük, itt is és vajmi hamar és rohamosan megváltozhatnak! A vasut — mint reméljük — még ez év folytán összefűzi városunkat, mint a Székelyföld egyik s legjelentékenyebb központját a világgal, s belevon bennünket is ugyanazon viszonyokba, melyeknek kedvezőtlen befolyását nemzetiségünkre a nyugatibb magyarhoni városok lapirodalma elég borus színekben festegeti.

Hogyan lesz akkor? Minekünk is meg kellend izlelnünk a keserű poharat, mely egyebütt már megmérgezte nemzetünk testét lassan ható emésztő mérgével. És vajon erősebb lesz-e a havasok éles levegőjében megedzett székely vér az ellentállásban az enyhébb egü síkföld magyarjainak plastikusabb vérénél? Az idő meg fog felelni e fájnalmas, rebegtető kérdésre.

De mi, kik előtt már a másokoni tapasztalás példái fekszenek, az öngyilkosság égbekiáltó büne nélkül nem várhatjuk be tétlenül a reánk bekövetkezőket; hanem minden erőnkkel eleve gondoskodnunk kell a baj ellenszereiről.

Ezekről jövő számunkban fogunk elmélkedni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A pénzügyi bizottság munkálataiból.

E bizottság szeptember 19-én kezdette meg működését, fellevésünk szerint mindenestire a feladat nehézségeinek öntudatában, kivált, ha tekintjük az 1872-re előirányzott rendes és rendkívüli bevételek, valamint az ugyanilyen kiadások közti nagy különbséget, a jövő évre előirányzott rendes bevétel 152,775,002, rendkívüli 29,401,437, összesen 182,176,435 frt; a rendes kiadás 157,636,451 rendkívüli 77,130,348, összesen 234,766,799 frt.

Legelőször is a 30 milliónyi kölcsönről szóló törvényjavaslat került tárgyalás alá, mely élénk vita után a pénzügyminiszter előterjesztése szerint fogadtatott el. E kölcsön a fumei kikötő kiépítésének és az államvasutak folytatásának szükségessége tétele által indokoltatik.

Következett a kereskedelem- ipar- és földmívelésügyi miniszterium költségvetésének tárgyalása. A különböző tételeknél eszközöl levonások után a megtakarított összeg 569,627 frtra meggy.

A miniszterelnök költségvetésének tárgyalásánál központi kormányzatra megszavaztatott 129,080; rendelkezési alapra 200,00 frt. Az 1871 és 72. év közötti különbség 400 frt. A kodifikációs munkálatokra előirányzott 50,000 frt függőben maradt, míg a miniszter felvilágosítást nem ad a tavaly megszavazott összeg elhelyezéséről. A horvát- szlavon- dalmat miniszter költségvetésében megszavaztatott 46,700 frt.

Ő felsége személye körüli miniszter költségvetésében megtakarított az eddigiből 2000 frt.

Az igazságügyér rendkívüli költségvetésében a megtakarítás 4900 frt.

Következett a belügyminiszter költségvetése. A központi igazgatásra megszavaztatott az előirányzott 338,229 frt helyett 327,714 frt. A főispánok részére 317,025; betegápolási költségekre 744,629 frt. A himlő oltási költségek 46,000; a járványok költsége, 10,000; tébolyodás kiadások 246,500; a tolonczok költsége 20,000, rablók elfogatási költsége 500 (10,000-rel kevesebb a tavalyinál); vadak elejtéseérti díjak 4500; életmentési díjak 2210 frtban állapítottak meg. A dalmi támogatására 44,000, zene- és ének akadémia felállítására 36,000 frt, az elemi csapások által sújtottak részére 10,000, előre nem látott szükségekre 20,000 frt szavaztatott meg. A „Budapesti Közlönyre“ 20,000 frt. — A rendkívüli költségvetésben előirányzott tétel is csekély módosítással megszavaztatott.

A kultuszminiszter költségvetés tárgyalásánál a központi igazgatásra előirányzott 257,984 frt helyett megszavaztatott 254,584 frt; fedezetül a közalapítványok részéről 41,808 frt. A tankerületi főigazgatóságok költségei 28,200, a népnevelési tanfelügyelők 232,740 és a vizsgáló bizottmányoké 5500 frtban állapítottak meg. Az egyetemi tanárok fizetése — kivéve a hittudományi kart — 2500 frtra emellett. A többi tételek is rendszeren helyben hagytak; kiemeltük a következőket: a fennálló tanítóképződék szükségleteire 247,400 frt, az újonnan Kolozsvárt, Csongrádon és Iglón felállított férfi- és nőképződékre 105,000 frt; népnevelési szükségletekre 703,052, a népnevelési lapnak hét nyelven való kiadására 30,000 frt, felnőttek oktatására 70,000 frt. A közoktatási miniszterium részére kért póthitelről szóló törvény-cikkben 100,000 frt szavaztatott meg. A nagyszombati árvaházra nézve a bizottság elhatározta azon elvet, hogy miután az ország közjóvédelméből felekezeti intézetet nem segíyezhet, a miniszter a jövő évi költségvetés előterjesztésekor adjon javaslatot, hogy ez intézet vagy felekezeti jellegét veszítse el, vagy pedig az országos segély megszüntetessék.

A honvédelmi miniszterium költségvetésében a rendes szükséglet 6,690,652 frtban irányoztatott elő; tehát 1,139,932 frttal több, mint a jelen évre; csekély módosítással valamennyi tétel elfogadtatott; csupán a betegápolásra előirányzott összegnél történt jelentékeny törlés, mennyiben az előirányzott 175,357 frtyi összeg helyett 87,678 frt szavaztatott meg. A rendkívüli szükséglet tételei is mindannyian elfogadtattak.

Maros-Vásárhely képviselő-testületének f. e. okt. 16-kán tartott közgyűlése.

(Folyt. és Vége.)

Szarvadi L. előterjeszti törvényszéki elnök és miniszteri biztos Damokos Antalnak átiratát, melyben a tanácsot három dolognak kieszközlésére kéri, u. m.: a ta-

nács felhatalmazottjával kötött lakbér-szerződvénynek jóváhagyására, a városházában 3 börtönnek átadása s ingyen börtönmesteri lakás nyújtása iránt, végül a városi törvényszék által használt butorzat ingyen átengedésének kieszközölésére. Olvasatott az említett bér-szerződés, mely köttetett 1871 szept. 19-én a miniszterium és a tanács megbíztottjai Damokos Antal és Kis József között, s melynek fogva a városi közönség albérlhet adna az általa kibérelve tartott Teleki Domokos-féle házból a kir. járásbírótság részére 5 szobát 400 forintért 1872. január 1-jétől 1875 január 1-ségig, azon jogokkal, melyekkel bérlő is bírja. Szarvadi L. véleménye, hogy miután a város a szóbanforgó épületet 1000 forint bírja, de abból ezen albérlét folytán csak 4 szoba és pedig a külön bejárattal nem bírók maradnának vissza, ennél fogva ő a kiválasztott szobákat 600 (közbeszólások 700) forint alól nem adná oda. Antal F. az iskolaszéknek is van egy beadványa, az is épen e szobákat kéri.

Dr. Z. Knöpfler. A polgári iskola is kér a városi törvényszék helyiségeiből 3 szobát, tehát még nincs elhatározva, hogy mely szobák adatnak az iskolának, és melyek a kir. járásbírósnak, addig a bírósággal felelt sem lehet határozni. Szólv csak oly szerződés kötésére hatalmazná fel a tanácsot, mely szerint a Sztgyörgy-utczára nyíló külön bejáratu 3 szoba a polgári iskolának tartatván fenn, csakis a többi szobákat adhassa albére a járásbírósnak évi 700 frtért, s továbbá nem január 1-sőig, hanem azon napig, meddig maga a város is bírja. Antal F. találkozáván a miniszteri biztossal, ez az épület másik szárnyát is kész elfogadni. Kozma Endre az iránt emel nehézséget, ha valjon a zajos iskola és egy munkás bíróság megférnek-e egy épületben? Kovács Soma a jövődöben felállítandó 3- és 4-dik osztályok számára is szükségeltető szobákra való tekintettel adná ki a helyiséget és pedig az 5 kis szobát 400 frton, s ha a mostani egyesbírósnak szobáját is kérnék, akkor 600 frton.— Hajnal József a miniszteri rendelet szerint köteles lévén a város a bíróságok által eddig használt épületeket stb. átadni, addig az iskola iránt nem rendelkeznek, míg a bírósággal nem igazít, máshelyt még építenk is a bíróságok részére. Kovács Áron: miután a miniszteri biztos is kétségtelenül igen jól tudta ezen rendeletet, de azt eldöbta, mi ne bibelödjünk többé vele. Kovács Soma: a törvény értelmében 400 frtért kell átadnunk a törvényszéki helyiséget, tehát ne kérjünk többet érte.— Bodolla felvilágosítja előtte szölv a törvény helyes fogalmáról. (Helyes). A 400 frt a miniszteri rendeletben s a költségvetési tervben fordul elő, ezek pedig nem törvények, mi annyit adjuk helyiségeinket, a mennyiért akarjuk, jegyzi meg szölv, s 700 frtért ő is beleegyezik az átadásba. (Általános helyeslés; más helyiséget még annyitért sem kapnak).

Az átirat 2-dik pontjára vonatkozólag, hogy hasson közre a tanács, miként a járásbíróság foglyai számára 3 börtön és börtönőri lakás ingyen adassék, az határozattott, hogy miután a közigazgatás szervezése még hátra volt, s a rendőrségi foglyok részére is kellend gondoskodni fogdáról, itt nincs börtönhelyiség átadandó sem ingyen.

sem pénzért. Az átirat 3-dik ága a jelenlegi városi törvényszék által használt butorzatok átengedésére vonatkozott. Kovács Á. Szívesen jó pénzért. (Közbeszólások: mi is pénzrel vettük.) Hajnal, mint előbb, úgy most is szólni iparkodik, s az ingyen átadást védi. Végre a tanács felhatalmaztatott, hogy a nélkülözhető butorokat átadhassa.

A városi iskolaszék a polgári tanoda ideiglenes elhelyezése után névben, de helyiséget nem kapván, kéri a városi közönség képviselőit, mint az iskola tulajdonosát, hogy a törvényszék mostani helyiségéből a Sztgyörgy-utczára néző 3 utolsó szobát adja át a polgári iskola részére. Elnök tudatja, hogy a tanács már irt is a törvényszéknek e 3 szoba kiürítése végett. Az iskolaszék értesíttetni határozottatott, hogy a kért 3 szoba november 1-jétől fogva rendelkezésére áll.

Erre igen zajos és érdekes jelenetek következtek. Bodolla János interpellál az iránt, hogy tulajdonképen ki az iskolaszék tagja? mert például Jenei Albert, Dobolyi Sándor kinevezettek, itten vannak kinevezési okmányaik, de a prepost ur nem ismerte el őket s egyszer sem hívta meg az iskolaszék gyűléseire. — Dr. Z. Knöpfler ez alkalomból egy indítványt akar tenni; miután a polgári iskolának a város protectora, patronusa (felkiáltások: tulajdonosa), s a városi képviselők még sem ismertetnek el, indítványozza, hogy az iskolaszéki tagok száma még 4-el szaporíttassék, mert a lelkészek mind ott lévén, a város velők szemben, mint tulajdonos, nincs kellőleg repraesentálva. (Zajos helyeslés.) Egy pár pap-párti egyén azt szerette volna, hogy a lelkészek 9-en lévén, a világi képviselők száma, se legyen nagyobb. Mire még nőtt a zaj, s felkiáltások voltak hallhatók: anynyit választunk, a mennyit akarunk, a törvény a számra nézve nem köt meg stb. Kovács Aron: Ne engedjük, hogy a város által alapított és fentartott iskolára való befolyásból a papok kizsorítsák a várost, válasszunk két annyit világít, mint a mennyi pap van, már csak azért is, mert a papok mind elmennek a gyűlésekre, de a világiak nem. (Általános tetszés és derűltség.) — Szöllösi Sámuel a kellő képviseléstést már azért is illőnek és sürgősnek tartja, mert ma délután két tanárnak megválasztatása lesz. (Ujabb élénk helyeslés). Ezután a jegyzőkönyv hozatott elő, s a három ízben kinevezett iskolaszéki tagok constatáltattak, kik is a következők: dr. Z. Knöpfler Vilmos, Balás Antal, Ajtai Mihály, id. Fogarasi Demeter, Richtzeit Zsigmond, Wagner J. Frigyes, Szöllösi Sámuel, Kozma Endre, Antal Ferencz, Paul Gyula, Elekes Károly, (az eltávozott Szász Béla helyett). Jenei Albert, Lokodi János, Fálep József és Bodolla János. Elnök azon aggodalmára, hogy a választásnak az iskola-tanács küldötte közbefjöttével kell megtörténni, s alán ma a választásra nincsenek eléggé elkészülve, meg egyeztetett, hogy az iskolatanács más dolog, ma lesz választás, az iskolaszék szaporítandó tagjai is most röögön választatnak, s részint az elnök ajánlata, részint a jelenlevő képviselők kívánsága folytán közfelkiáltással iskolaszéki tagoknak választattak még: Vályi Károly, László Benedek, Szarvadi Lajos, dr. Soos Kálmán és Farkas Elek. (Éljenek). Határozatait vált, hogy intézkedés tételék, miszerint még a mai iskolaszék gyűlésére meghívás-

sanak a közösség választotta tagok, s hogy ezek mindnyájan a mi gyülekeletből fognak kinevezetni. A tanácskozásnak illy módoni berekesztése után Kiss József tanácsos még egy katolikus kíván az iskolaszék tagjai közé beválasztatni, mert csak 4 katolikus van. (Itt nincs valláskérdés). Kiss, Petelei Jánost ajánlja. (Helyes!) Egy hang: Hiszen nem 4, hanem 6 katolikus van. Petelei: Elég becsületes proporeció bizza! Mire elnök ujból enuneciálja az iskolaszéki választott tagokat, s az előbb már enuneciáltak egyikét kihagyja, azonban több képviselő felszólalására ismét belenevezetetik, s így összesen 21 iskolaszéki tag választott.

Szarvadi előadja, hogy a sörtermelési és árusítási jog haszonbérloje Márkus Márk utasított volt, miként 15 nap alatt más biztosítékot nyújtson be. Most jelenti, hogy a város részére 3055 forint készpénzből letéteményezett, s más részről bemutatja búzás-besenyői Turóczi Dénes felhatalmazását az iránt, hogy 6344 fortra becsült terület jözságát a város részére betábláztathassa. Ezen felajánlott biztosíték előadó Szarvadi és Szöllösi megjegyzései folytán elfogadtatott, a városi pénztárba letett 600 fortra nézve kimondatott, hogy az nem fog továbbra is visszatartatni. A 3055 forint biztosíték végett vagy a takarékpénztárba, vagy a bankba fog betétetni kamatozás végett.

József nádor képgyűjteményének szaporíthatása végetti adománykérésre nézve előadó Szarvadinak véleménye az, hogy a város legalább 10 fttal hozzájárulhatna, s az aláírási ív körözésével a tanácsot bizhatná meg. (Helyes)

Még dr. Z. Knöpfler egy indítványt terjeszt be. t. i. Tolnai Gábor nagyközbeli birtokos megbízottja által arra kérte a közmunkaügyi bizottmányt, miszerént a háza-előtti dombot mielőbb szabályozná, hogy telkére feljár-hasson, továbbá a ref. főtanoda tanépületéhez s a mino-ritákhoz is lehetetlen levén a bejárás: felhatalmaztatni kéri a közmunkaügyi bizottmányt, hogy a többrendbeli ottan szükséges földmunkát megtétehesse; s ha a mino-riták előtt egy zugutczát, piszokfészket tartani nem akar, akkor felszólítandók lennének a tulajd. oldal birtokosai, hogy a telkük előtti föld átvétele iránt egyezked-jenek; a minoritákkal tett igen jó vásár következtében a minoriták előtti fecsekafarkat elismerés fejében ingyen nekik adni javasolja. — Szöllősi, a minoriták ezen földet cserébe nem fogadták el, ő ennél fogva előtte szőlő indít-ványának a részét örömmel pártolja, mert ezáltal azon csunya háhapuhás hely is átalakul (Élénk helyeslés) Bo-dolla János. A város hivatása ily ügyekben generose és méltányosan járni el, ennél fogva nemcsak ezen indítvány, de sőt minden ottani birtokosnak a telke előtti föld-részt ingyen átadná, csak hogy építési vonalaikkal jöjje-nek ki az utcáig (Zajos helyeslés) Még az állapítottat meg a földet ők magok hordják el, mindaddig azonban a kérdéses földrészek a város birtokában maradnak míg az illetők be nem építik vagy hanem korlátozzák, de má-soknak nem adhatják el. S ezzel a viharos ülést elnök eloszlatta.

TÁRCZA.

A m.-vásárhelyi jótékony nőegylet utóbbi
tárlatának eredménye.

A helyi „játékony nőegylet“ tárlat rendező bizottsága folyó hó 18-án gyűlést tartván, hol kebli ügyeit, számadásait s a félkört bírók bizottságok által megállított jutalmak kiállítását, kiosztását elintézték az elkövetkezésre hozni kívánja, mit, hogy eddig nem tehetett, akadály volt a vidékre szétküldött sorjegyek vagy azok értékének későbbi visszaküldése, mi a pontos számadást lehetetleníté.

A tárlat összes bevétele 950 frt.

„ kiadás 150 frt.

„ tiszta jövedelem 800 frt.

A kiállított kitünőbb tárgyak jutalmazására ajándékoztak: b. Kemény Erzsi önga 2 drb cs. aranyat, özy Zejk Domokosné ö nga 1 cs. ar., b. Kemény Katalin ö nga 1 ar., b. Kemény Károlina ö nga 1 ar., Déési Máli ö nga 1 ar. b, Bálint Józsefné önga 1 ar. gróf Bethlen Gyuláné ö nga 1 ar., Kirényi Lajosné ö nagysága 10 frt nap. dort, Bodola Jánosné ö nga 1 cs. ar., Reich Károlyné urasszony 1 tallért. Valaki 4 drb régi huszast és br. Bánfi Jánosné ö nga 5 frtot.

Ajándékoztatott összesen 9 drb es. arany, egy 20 ft napoleon, 1 tallér, 4 drb huszas és 5 frt.

I-ső fokú jutalom (1 arany) kiosztott 7. az ajándékozott főlegesen másodfokú jutalmak (tallér) vásároltattak; nyert: 1. b. Apor Károly tótfalvi rzlingie, 2. Fülöp Eliz kis fehér asztali kenyere, 3. Fülöp Albertné, vegyes befőttje, 4. Faragóné (M.-Szentgyörgyről) mestersegesen szőtt szép szőnyege és több szövetei, 5. Lőrinczi Póli kis (Ernyéből) házánál szőtt szép abrossza és keszkenői, 6. Keresan Anna katrinczaja és több szép szövetei, 7. Ajtai Ágnes, kis több szép női himzése.

II-od foku jutalom (egy tallér) kiosztott 13. nyert: 1. b, Rothenthal Henrich több nemű asztali szőlője, 2. özv. Görög Józsefné több csoportban eléllított asztali nemes gyümölcsei, 3. Szabó János honvéd őrnagyné Sándor Anna b nga több csoportban eléllított asztali nemes gyümölcsei, 4. Sándor Lászlóné b-madarasi asztali és budai bor, 5. gr. Toldalagi Mihályné assznszölő bor, 6. Sütő János fehér kenvere, 7. Fülep Eliz kis gyümölcs befőttje, 8. Dósa Dánielné, sárga baraczk-befőttje, 9. Rieger Antal gyönyörű méze, 10. Schmis Lórina nő fehérnemű varrása, 11. özv. Simon Józsefné saját; kezűleg) font és recézett selyem kendője, 12. Molnár Károlina saját ke-

zúleg font festett és szőtt szőnyege, 13. Molnár Jánosné
szép surczai.

III-ad foku jutalom (dicsérő oklevél) kiosztottt 54. nyert: 1. Tribus Antalné piskotája. 2. Ugron Józsefné kétszersültje. 3. Fogarasi Mari kifli süteménye. 4. Báró Apor Károlyné kifli süteménye. 5. Auer Ignáczné hab-tésztája. 6. Gr. Toldalagi Zsigmondné csukros tésztája. 7. Mlgs. Teleki Eliz grófhölgy tortatája. 8. Gr. Toldalagi Viktorné téli pergamentje. 9. Heichling Frigyes Dargenson körtvéje. 10. Tolvaj Ferencz batullalmája. 11. File Sándor szürke franciaia retenje. 12. Gróf Lázár Jenő ur vadász helyesebben Lansac de quintinie nevű körtvéje. 13. Csiki Károly ur Bosku calabasa körtvéje. 14. Hincz Dániel ur angol arany pármán és pojuik szép alma példányai. 15. Jancsó Tamásné meggybora. 16. Gr. Toldalagi Eszter kávé- és citrom-rozsolissa és irostésztája. 17. Görög Józsefné párolt szilvája. 18. Jenei Albertné málnabefőttje. 19. Máriaifi Albertné Sonkonpót, kétszersült, spanyol-hagyma és som-pálinkája. 20. Aszpis Julió dinyebefőttje. 21. Mikó Mihályné renelet befőttje. 22. Botos Kálmánúé többféle szörbetei. 23. Ladosián Imréné több szép szőnyeje. 24. Gál Lászlóné paplana. 25. Gr. Kemény Miklósné asztalneműe és muskotály-körtve rozsolissa. 26. B. Bálintit Józsefné szép szövete és szép kendere. 27. Péker Ferenczné gr. Lázár Antonia Camuka, len fonala és szép kendere. 28. Özv. Czigler Károlyné camuka asztalneműi. 29. Dési Amália camuka és fonala. 30. Czobel Ágnes háznál font szép kamukája. 31. Nagy Jánosné Miske Eszter festett szőnyeje. 32. Horváth Sámuelné fonala. 33. Özv. Bátoriné szép fonala. 34. Gr. Toldalagi Fáni kendere. 35. Rieger Antal szép méze. 36. Nagy Dénesné ő nga kitűnő sajtja. 37. Dr. Knöpfler Vilmosné vaja és hab-tésztája. 38. Szabó Károlyné vaja. 39. Gr. Toldalagi Zsigmondné izletes sültje és csukros tésztája. 40. Péterfi Nina ő nga kitűnő páczolt nyelve. 41. Novák Edéné női fehérnemű himzése. 42. Spec Bertha urhölgy mozaik varrásáért. 43. Gr. Kornis Klementin himzett párnája. 44. Gr. Betlen Emma himzett párnája. 45. Kovács Otília női díszmunkája. 46. Moga Nelli gyöngykosara. 47. A r. cath. iskola növendékeinek applicatio munkái. 48. Nagy Gizza horgozása. 49. Özv. Simon Józsefné saját sejméből termesztett nagy kendője. 50. Az ev. ref. leányiskola növendékeinek vegyes díszmunkái. 51. Vajda Linka pajint-lace munkája. 52. Schvarczvaldi üveggyáros puncsos edénye. 53. Koronkai kertész virág-csokrai. 54. Görög kertész szép rózsá-csokrai.

A gyausultgatások kikerülése tekintetéből tudatni kívánja a rendező bizottmány, hogy a még el nem vitt nyeremény-tárgyak Ugrott Jósefné ő nagyságánál vannak letéve, kinél a kihuzott számok jegyzéke is megtekintetű. A vidékre szétküldött, s onnan utólagosan vissza-

Kolozsvári levelek.

I.

Kolozsvár, okt. 23.

A fák sárguló koronái, a sétányok élnélkülésének naponként észrevehető csökkenése a nap jólékony melegét felváltó hideg szél, a plaidek, őszi és téli felsők elég nyilvánosan hirdetik, hogy ősz van. Ősz van... még pedig hidegebb, zordonabb, mint az ezelőtti években... Itt vannak a hosszú estvők, s azok kedélyessé varázslása végzett működnék már egy hónapja Thalia papjai, hol kisebb, hol nagyobb eredménnyel.

Istenem, beh más az élet falun! hol még mindig patriarchalis viszonyok uralkodnak. Összejön egy-két ismerős család s kedélyes discursusok közt vígan telnek a hosszú estvék.

Mi, fővárosiak, eljárunk a színházba, hogy lássuk és elvezzük mindazt, mit a költő személyesítve hoz a nézők elé, gyönyörködtetve oktatás végett.

Nem tudom, mi lepi meg jobban az idegent, a ki először lép a csinos nemzeti színházba, az elsőrendű színdíszek művészi játéka, a remek toleettek, a páholyok mázas angyalkái, vagy talán azok a divatos öltözötű gentlemanok, kik a felvonások közötti időt ideitlen bókjaikkal jövevények elvezetőségéig tenni a páholy-társaságukba.

Az antipszichiatrista Bosco E. esinós, meglepő bűvészi előadása után pár nappal Brenner J. prágai elsőrendű énekesnő vendégszereplése kezdődött. A művésznő „Luciá”-ban mutatta be magát közönségünknek ujjal. Kinek tiszta csengésű, szép hangja önkéntes imárogat.

Szürik a hegy levét, mely savanyúságát tekintve, édes testvére a tavalyi termésnek; azaz megkezdődött a szüret.

Mielőtt levelem bezárnám, nem mulaszthatom el megemlíteni azt is, hogy a halványan pislogó olaj lámpától újévig nem menekszünk meg, mintán hír szerint addig kértek a vállalkozók határidő megnyújtást. A vizsgálótásig!

Münker A.

Méhészet a Székelyföldön.

(Folytatás.)

Helyi dolgok.

— **A városi szőlőhegyekben** a szüret kezdődött vették. Mult szombat az újvárosi hegyen, tegnap a Bodonban szüret, ma a Trébelyben, s a jövő pénteken pedig a Nagyhegyben lesz szüret. De talán e pár sorral is többet írtunk, mint mennyit ily nyomorúságos szüretnek érdekelnek.

* **T. Füstös Károly** gymn. tanár ur arra ajánlkozván, hogy a r. kath. leányiskola felsőbb osztályában a rajzot tanítani fogja, az említett iskolába járó leányok t. szülői, kik gyermekeiket rajzolni taníttatni akarják, fölértnek ebbeli szándékukat a tanítónővel tudatni. Jövő hó elején nyarolt a népszerű természettanból is fognak a tanítványok leckét kapni. M.-Vásárhelyi, 1871. október 24-én. Az igazgatóság.

— **Pár nap előtt** a poklos patakjában egy újszülött csecsemő hullájára bukkantak, fején egy keserűlapon befedve, s egy nagy kővel a viz alá lenyomtatva. Rendőrségünk a nyomozást megindította.

— **Vasárnap este** tartotta először mutatványait Bosco és sógora Dante. Ez utóbbi „emlékező tehetségének nagy megerősítésében” valami nagy rendkívüliséget nem látunk, ily tárgy előadást az övének már jobbat is szemlélünk; sokkal „csinosabbak” voltak az összekötőszeli gyors és könnyed elbánsái. Boscónak a régi varázslat körébe vágó kunstsztückjei megjártak annyival is inkább, mert nem a már valamennyi bűvésztől látottakat ismétlé: a kopogó és repülő-asztallal tett mutatványai pedig sikerültek és a közönséget kinyerték. Hétfői előadásán nem lehattunk jelen, de azt hisszük, hogy nincs is hozzácsókva a vásárhelyi közönség, miszerint valamely nyilvános felépítést két egymásután következő este megnézzék.

— **Egész búcsújárás** van néhány nap óta az itteni vasut-indházhoz. A kíváncsi közönség nem győzi a jóformán készen levő vasút-vonal megnyitását várni, s naponta tömegesen zarándokol ki a hely színére, ha netalán valami meglepetésben részesülhetne. Tegnapelőtt egy nagy gözmozdony is érkezett az építési anyaggal megterheltek egész hosszu sorát vonszolva magával. Egy napszámos minden figyelmeztetés dacára is tenyerét két kecske vasgombja közt feledvén, egy pillanat alatt a megindult vonat pár újat elsodorta a szencsétlennek. Ilyes apró históriák csaknem naponta történnek az indház környékén, s a kíváncsi közönség érdeklődése is mindaddig még fokozódni fog, míg csak a vonatok rendszeres járását meg nem éri és meg nem szokja.

— **Érzik a vasút!** Tegnap vettük helybéli magánzó Kádbé István ur körözvényét, hogy egy „szállítmányi-, bizományi- és váltó-üzletet” nyitott. Ez az első itt nálunk, majd lesz még több is.

— **Egy pár figyelmet** érdemlő szó. Megjelent és szerkesztőségünkhez is beküldött „Néhai orvos Geese Dániel életrajza, emberszereteti intézetének alapszabályai és az 1870-ik év december hava 29-ik napján tartott nagygyűlésről vezetett jegyzőkönyv” című füzet a következő aláírás iv kíséretében: „Hivatkozva a „Geese emberszereteti intézetének” 1870. december 29-én tartott nagygyűléséről vezetett jegyzőkönyv 12-ik számára: bizalommal s teljes tisztelettel kérjük fel, hogy e jótevékony czélú intézet előmozdításához járulni méltóztassék, s kegyes adományát készpénzben, értékpapirban vagy jelzálogilag biztosított kötlevelemben, sziveskedjék a Geese emberszereteti intézet jegyzője — igazgatótanár Bihari Sándorhoz (M.-Vásárhelytől, Kazinczi-utca, 806 sz.) küldeni. A Geese emberszereteti intézet igazgató bizottmányának M.-Vásárhelytől 1871. szept. 30. tartott ülésében dr. Antal László algondnok és bizottmányi elnök, Bihari Sándor jegyző. A nemeskeblű emberbarát Geese Dánielnek nagyszerű intézete sokkal ismertebb lehet mindnyájunk előtt, minthogy azt ehelyütt bővebben jellemeznünk kellene; de ez aláírás ívet igen tisztelt olvasóinknak becses figyelmébe nem vagyunk képesek oly hathatósan ajánlani, mint az ügynek nagyságossága, s egész hazánkra és nemzetünkre egykor kiható áldásos hordereje érdemlené és igényelné, mert azáltal nem kevesebb, mint az ifjuság czélszerű nevelése, városunk és hazánk boldogítása czéloztatik. Azért magunk részéről is szívünk mélyéből felhívunk és kérünk minden nemes gondolkodású és önzetlen keblű emberbarátot, hogy a szent czél előmozdítását mielőbb letevésegesíteni, s a Geese-féle alapítványt ki-ki a maga tehetségéhez mért kegyes adományával is gyarapítani ne vonakodjék, mert ezen adomány oly beruházást képezend, mely százszorososan és ezerszeresen visszafizetendi magát fiaink és utódaink végnélküli boldogításával, s azoknak elődeik nemeslelkű tényeikre való hálás visszaemlékezéseikkel.

— **Nyilvános köszönet.** Imreh Sándor nyomdász és laptulajdonos úrnak, továbbá a t. Wittich-könyvkereskedésének, kik az általuk kiadott „Erdély” című szépiropalmi és „Székely Hírlap” politikai és társadalmi lap egy-egy tiszteletpéldányával ref. főtanodák ifjusági könyvtárát megajándékozták szivesek voltak; valamint tanár Elekes Károly elnök atyánkfiainak, ki a „Hazánk és a Külföld” című szépirodalmi lapot egy egész évre saját költségén olvasdánk részére megrendelni szives volt: az ifjuság nevében legszívesebb köszönetemet nyilvánítom. M.-Vásárhelyt. 1871. október 22-én. Sándor Kálmán, olvasóegyleti titkár-jegyző.

— **(Necrolog).** Hardi István és neje Horváth Rózalia, Hardi Balázs és Bodai Dániel az elhunytak unokaöccseinek mély fájdalommal jelentik magok s rokonaik nevében feledhetetlen nagy bánjuk Bodai Demeter városi és egyházi képviselőnek folyó hó 17-én esti 10 órakor, élte 60-ik évében májdugulásban történt gyászos kimúltát. Béke poraira.

En ez évben tavasztól őszig, azaz a mézszüretig, kaptárakat nem vizsgáltam, rajzásokat magukra hagyva végeztek, s csak úgy történt, mint máskor is, hogy 48 kaptár közül, rajzás miatti elgyengülés következtében egyesítésre — ductio — úgy gyenge rajok egyesítése miatt 13 kaptár vált üressé, s ez így történik velem, mint másokkal is, ha csak időt nem veszünk arra, hogy gyenge rajainkat nyár folytán, az erősebb néptől elvett fiasított léppel, vagy ha jó $\frac{1}{4}$ órai távolságra még más méhesünk is van, erősebb kaptárokból összedetett néppel időnkint nem erősítgessük, azért ha ezen erősítés mellőztetik s 50 kaptárra kívánunk teletelésre szert tenni, 65 kaptárnak lenni kell, 15 télire valószínűleg üresen marad, de következő tavasszal a jó erőben levő kaptárok, a rajzás minden akadályozása mellett is, csak a véletlenül jött rajokból, a 15 üres kaptárt kétszeresen is megtöltik, különben miután a kaptárok kívánt számát elértük, a rajzást minden áron gátolni kell ezen kezelésnél, mert a nem rajzolt kaptárokból van a valódi gazdaság és gazdagság.

Itt részletekig terjeszkedni hely sincs, de e téren már oly kidolgozott munkák jöttek közre, melyek után a méhészetben buvázkodást kedvelő a mesterséges kezelésnek százféle fogásaira talál, többféle méhészeti eszközök vannak szolgálatára, melyek pénzbe kerülnek ugyan, de a szenvedélyes kezelő, kinek ahoz módja is van, megszerezheti, mert többféle műtétet vezetvén szenvedélye, azon eszközök segítségével kényelmesebb kezelésben részesül. — A mely eszközök tapasztalatom után legszükségesebbeknek tünnek fel, alább elősorolandom, lehető legnagyobb egyszerűségben.

De ne véle valaki, hogy miután méheket mozgó építményű kaptárba tette, már azoknak diszteni kell, mert kell biz ahoz kevés ismeret, minek hiányában megtörténhetné, hogy épen a méhek természete ellen intézi kezelését, mi által természetesen kaptárai végpusztulását idézné elő, azért, hogy fölélelve láthassa az olvasó: miket kell tudnia, igen röviden azt is előadom: mit kell szem előtt tartani a méhkezelésnél a méhesalád természetére vonatkozólag.

Legfőbb tudomány a méhesalád háromféle fajból álló lakóinak, t. i. a királynénak, munkás méheknek és heréknek természetét ismerni. Lássuk azért ezeket sorban:

A királyné, vagy anya.

Ez lelke a családnak, mely szaporodását, eleveenséget, munkásságát fenntartja; a mely család ezt elvesztette, magában hordja a halál csiráját. — Az anya erőteljes állapotában, a kaptár kellő népessége mellett, jelesen a rajzási időben naponta 3 ezeret is tojik, s csak ezen szaporasága mellett lehet jó erőben a család, azért minden igyekezet oda legyen irányulva, hogy a vén anya, mely három nyarat túlélt s a tojásban hanyatlik, ne teletessék ki, a kaptár népével míg arra idő van, fiatal anyát kell neveltetni, kikeresvén és megsemmisítvén előbb az öreg anyát, vagy ha ezen műtét maga idejében mellőztetik, ősszel ellátáskor keresztessék ki az öreg anyát, megsemmisítsék, s végre fiatal anyás kaptárhoz adassék.

Az anya neveltetik az általa a munkás méh sejt fenekére letett tojásból kikelt 3—4 napos porvából (nyüvecskekből) kitágítván a méhek a sejtet s makk alakú anyaházzá formálván s dúsabb táplálékkal látvau el a porvát, 12—14 nap alatt kifejlék, kedvező meleg időben a himnemű szeréveli párosodás végett, a nap legmelegebb szakában déli 11-től 2 óráig a kaptárból kirepül s párosodás után visszarepül, és ezért szükséges a röplyukak körül a kaptárokról festékekkel különböző színeket vonni, vagy bármily jeget tenni, mert kirepüléskor az anya gondosan körültekint a röplyuk táját, hogy visszarepüléskor el ne tévedze, mert ha megtörténne, hogy idegen kaptárba repülne vissza, azonnal kivégeztetnék. — Miután párosodott, mely egyszer mindenkorra s egész életére szolgál, s családjához szerencsésen visszarepülhetett, elkezd a tojást erősödéséhez mérten fokozkint nagyobb kiterjedésben s rakja le a tojásokat a sejtek fenekére, a sejtek különböző voltahoz képest: a szűkebb munkásméh sejtekbe a himnemű herék képzésére szolgáló tojásokat. — Hogy honnan az anyának e csodás természete miszerint a sejtek szűk vagy tágos voltahoz képest tetszése szerint rakjon le, nő vagy himnemű tojásokat, (petéket) megmagyarázom.

Az anyaméh belső szervezete a petézésre vonatkozólag áll a tojástartóból és az ondótárból. — Párosodás közben nem a tojástartó, hanem az ondótár termékenyítetik meg, mely a fulánk tövének az anya hátulja végénél van a tojástartóban levő tojások tehát, mivel megtermékenyítve nincsenek, mind himneműek, megtermékenyülésük a tojás- vagy petézéskor az ondótárral érintkezéssel történik úgy, hogy midőn az anya a szűkebb munkásméh sejtbe megy, hátulsó részét petezésre a sejtbe bocsátja, ez a szűk sejtben összeáll szorulván, a petének a tojástartóból kibocsátása közben mulhatatlanul érintkezni kellekven az ondótárral, a megtermékenyülés következik be, s lesz a sejt fenekén nőneműnek tartható munkásméhet kikelető pere, ellenben a tágosabb heresejthez petézéskor az anya hátsó részének a tágos sejtbe bocsátásával, hátsó része legkisebb összeszorulásnak sem lévén alávetve, a tojástartóból az eredetileg himnemű peték az ondótárral nem jöhetvén érintkezésbe, termékenyítetlenül siklanak ki a sejt fenekére, melyekből himnemű herék kelnek ki. — Saját tapasztalatom után győződtem meg az anyának e sajátságos és rejtélyes alkottatása valódiságáról, midőn t. i. két évvel ezelőtt egy kaptárom népét, mely utó — 2-od vagy 3-ad raj volt — az anyák miként léte körüli vizsgálatkor apadni látva, azonnal feltűnt a heresejtekben úgy, mint a méhsejtekben is, a púpos herefiasítás; — a kevés nép közt, a kiszedett egy belső léptáblán csakhamar szemembe tűnt az anya is, megfogtam s ujjaim közt viz-

gálva tapasztaltam, hogy egy lába s egyik szárnya nyomorék, következőleg párosodásra ki nem repülhetvén, ondótára termékenyítetlenül maradt s tojástartójából, a termékenyítetlen ondótárral sikertelen érintkezésre mind himnemű peték özönlöttek. — Ily nyomorék anya fennmaradását a több anyák közüli választáskor történt viaskodás közben az életrevalók történetes kiölése okozhatta.

Az anya a kaptárból, párosodásra kirepülésén kívül csak rajzáskor repül ki, semmi szín alatt máskor. — Az első rajjal mindig az öreg anya, az utórajokkal a fiatalok repülnek ki, mely utóbbiak már több számmal vannak, de a méhek által a legéletrevalóbb kiválasztása után a többiek leöletnek s mivel ezen harc alatt az anyák felett szintugy pártokra vannak oszlova, a heves viszálykodás közben megtörténik olykor, hogy véletlenül minden anya kiöletik, vagy nem életrevaló marad életben.

Az anyátlanoknak anyához segélése mozgó építményű kaptároknál könnyen megy, t. i. egy népes kaptárból egy oly fiasított léptábla, melyen a sejt fenekén elegendesen peték s 11 napot meg nem haladott porvák vannak, a rajta levő méhekkel együtt az anyátlan kaptár közepe tájára tétetik be s a méhek anyátlanságukat érezve, azonnal anyasejtek építéséhez kezdenek.

Az anyák életkoráról, miután tudva van, hogy az utórajokkal a fiatal anyák repülnek ki, könnyűszerral lehet jegyzéket vezetni évről évre, ez szükséges is, mert nem kell feledni, hogy a kaptárnak népből diszletét csak fiatal anya által lehet eszközölni, népes kaptár gyűjti pedig a vagyont.

A királynénak rövid fulánkja van ugyan, de ezt csak egymásuk elleni viaskodásban használja vetélytársa ellen.

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLD.

A német trónbeszéddel most az egész németországi sajtó foglalkozik, s a legfőbb lap) egyelért, abban, mikép a beszédnek legfontosabb részét az Ausztriára vonatkozó rész képezi. A kölni lap így ír a trónbeszédről:

„Kiváló örömmel fogja üdvözlölni a német nép; de mindenekelőtt az osztrák-németek a német császár ama szavait, melyekből elismeri, hogy Németország és Ausztria-Magyarország között szükségképen jó viszonyoknak kell uralkodni. A német kulturai feladatok kivitele a két birodalom hü összetartása által sikerülhet csak.

Az osztrák-németek iránt nagyban kezd jelenkezni a rokonszenv a német birodalomban. Valamint Drezdában, ugy most Münchenben volt összehíva egy népgyűlés, mely egyhangu rokonszenvét fejezte ki az osztrák-németek ügye iránt. E népgyűlés egyuttal kijelenté, hogy valamely német néptörzs jogain elkövetett sérelmet az egész német nép megsértése gyanánt tekint.

Hogy mily fogalmak uralkodnak Németországban az osztrák belzavarok felől, arra nézve curiosum gyanánt ideiglatjuk a „Badenische Landes-Zeitung” következő véleményét:

„Az Ausztriában uralgó állapot igen alkalmas arra, hogy Németországban a legáltalánosabb figyelmet, sőt felháborodást keltsen Csehország ellen. Hát e német koronatorományoknak ősrégi német kulturája eldobatik, mint hasznavehetetlenné vált ötforintos bankó? s az osztrák monarchiában ezt politikának nevezik? Az osztrák-németek elviselheték(!) hogy a magyar nemzet önálló királysággá alakuljon. A cseh nemzetnek azonban gerince sincs meg, s az nem egyéb kísértetnél, mely előtt most porban kell másznia több millió németnek és az évszázadok óta uralgó német művelődésnek.

A német császár trónbeszédét a francia sajtó is behatóan ismerteti s abban Franciaországra sok megnyugtatót talál.

Egy madridi levelező újabban arról értesült, hogy Amadeus spanyol király trónjáról lemondani készül, mivel körutja után, melyet Spanyolországban tett, teljesen meggyőződött arról, hogy a nem is képzelhető módon tönkre silányult spanyol viszonyokat, sohasem leendene képes rendezni.

A francia közoktatás teréről egy új mozzanatot jeleznek. Ugyanis a közokt. minister az élőnyelvek és földrajz oktatására vonatkozólag körrendeletet intézett a lyceumi igazgatókhoz, melyekben meghagyja, hogy a földrajzi oktatásra a tantervekben megállapított rendes órákon kívül hetenkint egy rendkívüli óra is szenteltessek. Az élőnyelvekre nézve pedig kifejti, hogy ezek többé rendkívüli tantárgyakul nem tekintendők, s hetenkint két óra szentelendő mindegyik nyelv előadására és pedig az angol- és német nyelv közül egyiket szabad tetszés szerint a lyceum legalsóbb osztályától kezdve egészen a rhetorikai osztályig minden tanulóknak kell tanulni. A párisi lyceumok tanárai f. 15-én össze is gyűltek a közoktatás-ügyministernél, hol elhatároztatt, hogy ez intézkedés haladéktalanul eszközölésbe vétetik.

A határörvidéki lázadás már lezajlott. Erre egy szerb lap, az újvidéki „Srbski Narod”, „Ne hagyjátok határörök magatokat megcsaltni!” föliratú cikkben pillant vissza:

A felső-határörvidéken elomlott vérvél fontosabb

VEGYES.

tárgy e perczen nincsen s a lázadásról közvetlen tudósítások még nem fekszenek előttünk, annyit azonban előre is mondhatunk, hogy az egyszerű nép nem oka semminek; a nép a rosra el lett csábitva.

A határőri lázadás nem használ sem a határőrvidéknek, sem nekünk többi szerbeknek. A zendülés csak azoknak malmára hajtja a vizet, kik az abszolút rendszer mellett viaskodnak.

Ha a határőri testvéreink azért láznak fel, hogy a végvidék polgárosittatik: vétet követnek el, melyért leginkább az utódok bünhődnek, mert a szabadság s az alkotmányos rendszer helyébe a vas despotismus lép. A polgárosítást tárt karokkal kellene fogadni a határőröknek, miután eddig csak azért éltek és voltak a világon, hogy a mérszárszékre vigyék — és semmi egyébért. Az első lövést azok ellen kellett volna irányozni, kik a határőröket a polgárosítás ellen lázítják.

A lázongás elítélésre méltó, véres könyveket hullatunk a szerencsétlen népert, de átkozzuk egyuttal az igazgatókat, kik jóval távolabb esnek a puskaropogástól.

Ha a határőrök az erdők eladása miatt lázognak, ha azok eladása csakugyan megölő betűje a végvidéknek; lehet azon segíteni lázadás nélkül is.

Ha elkeseredettek a horvát országgyűlés elhalasztása miatt, miért azonnal fegyvert fogni? A csehek ime vér és fegyver nélkül vivják ki államjogukat, a császár Prágában a cseh királylyá koronáztatik — minden vérontás nélkül!

A vér és fegyvernek tehát, bármely oldalról tekintjük is a dolgot, nincs helye és értelme.

Ily szomorú körülmények közepette felhívjuk mindenekelőtt a határőrvidéki lelkészeket és előjárókat, hogy a népet felvilágosítsák, s a rosztól elvonják, ne engedjék a népet fellázadni, s állják útját a zendülésnek.

Ha bárki is azt mondaná a végvidéken, hogy a lázadás hasznát fog hajtani, gondoljanak csak granicsár testvéreink Jelačić bántára! Gondolatok kezdetére és végére, és tudjátok meg aztán, mit nyertetek azon uraktól, kik forradalomra izgatnak! Mily jutalomban részesült a végvidék 1848 után? Semmiben! Miféle jótéteményeket élvezett eddigelé a szerb nemzet, miféleképpen a végvidék Bécsből? Semmiféleképpen!

A ki őszinte és becsületes szerb, az Béccsel 1861-ben örökre szakított, a katonai végvidéknek nincs többé semmi dolga Béccsel.

Ha valaki a népet azon ígérettel izgatja és lázítja, hogy a Száván tuli testvérek a lázadást támogatni fogják, avagy ha a szerb kormány nevében lázít valaki a végvidéken: tudjátok meg testvérek, hogy azok mind bécsi kémek, a bécsi kamarilla kémei, kik a szabadságnak soha nem lehetnek barátjai. A határőri lázadásnak nincsen alapja, nincsen indoka, mely azt indokolhatná, nem is számíthat az seukire, mert csak a legnagyobb szerencsétlenségére lehet az 1. a határőrvidéki népre nézve, 2. az összes délkeleti szlávokra nézve, miután e perczen Európának két legnagyobb tartománya: Oroszország és Poroszország a békét akarja.

Távirati hírek:

— Zágráb okt. 16. Rakoviczában eddig már tizenkét rögtönbírósi halálítélet mondatott ki: Munjavában ma nagy népgyűlés volt, hogy küldöttségileg kegyelmet kérjenek a félrevezetettek számára. — Az „Obzor“ ma ismét lefoglaltatott.

— Prága okt. 16. A „Politik“ reggeli és esti kiadása Bécsből vett utasításra lefoglaltatott a Beustra szórt rágalmak miatt, melyekre nézve a császár maga is megbotránkozva kérde, hogyan lehet ily czikkeket tűrni?

— Zágráb, okt. 20. A nemzeti párti képviselők büntetéséhez csatlakozik a harmadik zágrábi, mindkét varasdi s a hercegovinai választó kerület, valamint Belovármege is.

— Páris, okt. 20. A kormány, a hivatalos lap szerint, azon jogot kéri magának, hogy ha a körülmények úgy kívánják, a bukott császári dynastia bármely tagjának megadhasssa saját felelősségére a vfsszatérhetési engedélyt.

— Bécs, okt. 20. A ma tartott minisztertanácsban azon módosítások vétettek tárgyalás alá, a melyeket Beust és Andrásy grófok a cseh országgyűléshez intézendő leiraton eszközöltetni kívántak. Hirlik, hogy Hohenwart elfogadta az Andrásy és Beust által javasolt módosításokat.

— Bécs, okt. 20. A „N. fr. Presse“ úgy hiszi, hogy tegnap óta fordulat állott be, mely Hohenwart állását komolyan fenyegetettnek tünteti fel, ha el nem fogadja a kanczelárnak egy új leiratra vonatkozó elvi előföltételeit.

— Prága, okt. 20. Az országgyűlés mai ülésében az iskolai törvényre s a Prága városa által felveendő 5 millió kölcsön engedélyezésére vonatkozó bizottsági javaslatok harmadik olvasásra elfogadtattak.

— A besztercei gazdasági kiállítás jutalomdíjára földmívelés, ipar- s kereskedelmi m. kir. miniszterium 700 fítot engedélyezett. Elismerés a nemes gondoskodásnak!

— **Ipolyi Árnoldnak** besztercebányai püspökké való kinevezését a „Magyar Állam“ bevégzett tényként regisztrálja.

— **Toldy Ferencz** írói pályájának 50 éves jubileuma nov. 12-én lesz az academia dísztermében.

— **Gr Mikes Benedek** ur a sepsi-szt-györgyi görög-keleti egyház újonépült templomához szükségeltető üvegtáblákkal saját üvegyárából, megajándékozta a hozzá folyamodott egyházmegyét. („Nemere.“)

— **Szentkereszti Stefanie baronessa** inditványozására Zagon községben nőgyelet alakult. A baronessa kezdeményezése mindenütt viszhangra talált, s a felszólításra örömmel siettek mindazok, a kik e nemes ügyet megérthették, hogy a helység jórakész nőtagjait egyesítve, s így a külön álló erőket összetéve karolják fel azt a mi női foglalatosságuknak közvetlenül legszebb tárgya lesz: a növevelést. („Nemere.“)

— **Németországi lapokban** olvassuk, hogy Boroszlóban e hó 13-án nagy havazás állott be. — Oroszországi tudósítások szerint pedig ott már több helyen lábnyi magasan fedi a hó a vidékeket.

— **Ló-vész.** Háromszéken nagyon pusztulnak a lovak még pepig a nemesebb fajtájuk. Betegségek torokbaj, mint az embereké. Tamásfalván 26 ló pusztult el már ezen betegségben. („Nemere.“)

— A kamatláb Európa főbb piacain jelenleg következő: a francia banknál 5% a londoni banknál 5% Amsterdam 3%, Berlin 4% Frankfurt 4% Szentpétervár 6% Bécs 6%.

— **Brinham Juongot** a mormonok hirhelt prófétáját, Newyorkban befogták azon vád alatt, hogy tizenhat nővel él concubinátusban. A „prófétának“ az egyesült-államok törvényszék előtt kellend számot adni magaviseléről.

— A közgazdasági congressust előkészítő bizottság elhatározta, hogy a congressus f. év decz. 10—14-re összehívattassék; egyuttal a következő tárgyak tűzettek ki a congressus napirendjére: az ipariügy rendezése, a közutak kérdése; a bankügy; a lakáskérdés; a mezőgazdasági szakoktatás.

— A nagy napfogyatkozás, mely folyó év december 12-kén bekövetkezik nagy mozgalomban tartja a csillagászok világát. Az angol észleldét Baikul, Gonnette, továbbá a malabari tengerparton Daffa és Ceylon szigeteken állittatnak fel. Az észleldék vezetését a royal Socyety titkára Stokes tanár veszi át.

— **Miért győztek a németek?** Egy porosz huszár-tiszt annak idején sanszkrit nyelven leírta a sedani csatát. Angol lapok lenyomatván e tudósítást, hire egész a Ganges partjáiig hatott. A Hur Ulabsár (a szemek fénye) című ind lap pedig kiolvasta belőle, hogy miért győztek a németek. Felelet azért, mivel — e tedósítás tanúsága szerint — ismervén a keleti nyelveket: a Vedák negyedik könyvéből, az Adharmanból megtanulák a varázsigéket, melyek segítségével az ellent legyőzhetni. Vilmos császárt ennek következtében úgy tekintti a nevezett lap, mint egy mythikus ind királyt, ki a csaták zajában lotosvirágot tart kezében. A szerkesztő figyelmezteti tehát a francziákat, hogy boszuló fegyverük sikerét keressék a Purának és Sutrak szorgalmas tanulmányozásában.

— A régi toilette köréből. Desjardins szerint: Pannonia régi hölgyei a III-dik és IV-dik századból a mai román viselethez némileg hasonlóan öltöztek. Vadiacus nejének faragott képe jól mutatja az akkori divatot. Fejükön chingon szerű idegen hajofratot hordottak mely egy félkör-alaku aranyból vert fejék által le volt szorítva: fülükben nehéz harangnemű fülbevaló lógott és vállukon a katonák epoulette-jéihez hasonló dísz volt a ruhához erősítve; karjaikon karpereczet viseltek: a kéztől tojás-idomu vajt szemekből összerakott tulajdonképp karpereczet és föllebb a honalj felé rovátkás gyűrűket. Mindeme díszek nemcsak Vadiacus nejének faragott képein láthatók. Egy római sírkő iratáról azt a tanulságot olvasá le Desjardins hogy a művészet a régi korban nem volt káros a művészetre, mert Leburna színész, mint a muzeumban levő sirirata mutatja, száz éves korában halt meg.

— **(Necrolog).** Székelyvárosi Egyed Sándor és leányai makfalvi ifj. Dózsa Dánielné: Egyed Eszter és Egyed Póli, ugyszintén az elhunyt testvérei makfalvi id. Dózsa Dánielné és m.-dellői Jármy Sándor, magok illetőleg gyermekeik s rokonaik nevében szomoruan jelentik sz-vásárhelyi Egyed Sándorné, m.-dellői Jármy Polixenának folyó 1871-ik év október hava 24-én reggeli 5 órakor, élte 67-ik évében, hosszas betegeskedés után történt kimúltát. Az őskori házi erények, a női hűség és anyai szeretet nemes példány volt az üdvözült, az iránta való tisztelet és hála érzelmeit hagyván hátra családja keblében. Földi maradványai jelen hó 26-ánd. u. 4 órakor fognak a b.-besenyei sírkertbe örök nyugalomra elhelyeztetni. Béke legyen porain!

A szerkesztő nyiltpostája.

T. Vajna Károly urnak Sepsi-Szt.- Györgyön. Becses megbízását teljesítettük. A székelyvértanuk siremlékére küldött ötven forintot át áadtuk szoborügyi pénztárnok t. Hints if. Dániel urnak, ugy szintén az előfizetési pénzeket is az illető kiadóknak. M. Arnold urnak Ko-

lozsvártt: Hazafias ajánlközását szívesen fogadjuk s becses ígéretének állandó beváltatását kérjük; a lapot megindítottuk. P. K. barátunknak Utrecht: Még nem felejtettük el ígéretét, és még mindig szilárdul bizunk abban.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(okt. 23.)

5% metallique	57.30
5% nemz. államkölcsön	67.70
1860. államkötvény	98.90
Bankrészvénny	770.—
Hitelrészvénny	292.—
London	118.30
Ezüst	118.10
Arany	5.68
Napoleon arany	9.42 ^{1/2}
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	79.75
„ „ „ temesi	78.—
„ „ „ erdélyi	74.50
„ „ „ horvát-slavon	—

Felelős szerkesztő: RAPOLTY KÁROLY.

HIRDETMEÉNYEK.

Nyilvános elismerés.

Néhai férjem ez előtt pár hóval életét bizonyos összegig a „Viktoria“ biztosító társaságnál biztosítván, a sors ugy akarta, hogy a haláleset — alig volt az első évi díjrészlet lefizetve — váratlanul bekövetkezzék. A „Viktoria“ mihielyt értesült a halálesetről azonnal megtette intézkedéseit, s a nála biztosított összeget kezembe lefizette.

Nevezett társaság gyors s egészen a tett ígéreték szerinti igazságos és becsületes eljárását midőn elismerem saját tapasztalatomból és meggyőződésemből ajánlom minden családapának élet biztosítását a „Viktoria“-nál tenni meg.

Kelt Maros-Vásárhelyt, 1871. október 23-án.

Özv. Váradi Sámuelné,
Kovács Erzsébeth
név író: Czecz István.

Kőpataki Ferencz, mint tanu.

Veres Mihály, mint tanu.

(84)

1—1

Egy szeszgyár M.-Vásárhelytt

tökéletes jó berendezéssel, istálókka, két holdnyi területű udvarral és lakházzal, szabad kézből eladó. Bővebb értesítést ad a „Székely Hirlap“ kiadó hivatala: Wittich József könyvkereskedése Maros-Vásárhelytt. (85) 1—3

Figyelmeztetés.

Gombos „erősítő-italára“

a földbirtokosokhoz és iparosokhoz.

Miután a munkások mezei s egyéb munkák közben többféle okokból **cholerát** hasmenést, vérhast, görcsöt, hányást, hideglelést szoktak kapni, mi őket rendesen hosszú időre munkaképtelenné teszi: üdvös leend tudomásukra hozni, hogy mind azon bajokat

Gombos erősítő-itala

által oly gyorsan lehet megszüntetni, hogy a szenvedőt még a munka színhelyéről sem kell eltávolítani. — Megelőzőleg szesz italok helyett **naponként** két kanállal adva, a munkást ép erőben lehet megtartani.

Maros-Vásárhelyen raktár: Borsodi De-meter Lajosnál.

(72)

14—16